: 12

ל) כתובות יח. [שבועות מב.],ב) שבועות לח:, ג) כתובות

'ח. ב"ק קז. שבועות מב: ב"מ

בו א מיי׳ פ״ד מהלכות יען ונטען הל' ה סמג עשיו לה טוש"ע ח"מ סימו עה סעיף ג [וסי' פח סעי' עם ספיף ג ווטי פח ספי לבן: בז ב מיי׳ פ״ה שם ה״ט

סמג שם טוש"ע ח"מ קמג שם פוש"ע ח"מ ס" לו סעיף א: בח ג מיי פי"א מהלי שבועות הלי ה [ופ"א מהלי טו"ג ח"ב] קמג עשון עא טוש"ע ח"מ סי׳ פו סעיף :6

גליון הש"ם

תום' ד"ה (בע"א) תניא כסה"ד ולבסוף דלא קאי יאמר. וכיולא בוה ב"ב דף ק :ע"ח עיי"ש בתד"ה כגון

מוסף תוספות

א. ולפי גירסא זו יש לנו לפרש שלא אמר תוך כד״ד מצאתי והחזרתי. אלא א״ל מצאתי ואחר זמן תבעו זה על שני כיסיו שא"ל שמצא, והשיב שהחזיר לו אחד מהן. כיסין וכו׳. שיט״ק. ג. בלא תוס׳ הרא״ש. היה יכול . שבועה. ו. שלא היה יכול להכחישו. שיט"ק, ה. לר׳ יצחק, חיד יצואן. עום יאליט. 1. דהמוצא מציאה. רשנ״א. 1. ברשנ״א כתוב: לא קם . ראב״י כוותיה. ∏. המוצא העולם. תוס׳ כתובות ית. ד״ה ורבי אליעזר (ועע"ש בדבריהם). סברא לומר דסברי דאף בבא רמעות אריו ליח ריה מששא. בטענוז אבין ליוז ביה מששא. מוס' כתונות ית. ד"ה אלא הכא. י. דהכי פירושו לעולם בגדול מיירי אלא. (מוס' שס). יא. [ו]לא תימא דקרי ליה טענת עצמו משום דהודאת טכנוז כנכוו מטום יייייאות עצמו היא אלא. (תוס' עס). יב. דחשבי[תו] לי' משיב אבדה. רמ״ה הו״ל נשיט״ק. יג. דלדידי דאין אדם מעיז בכנו טענת אחרים היא, והשתא לא קאי הא דר׳ יצחק ס"ל כראב"י. מוס' הרא"ש. יד. בלא שבועה. מוס' הרא"ש, טוו. והיה פטור בלא שבועה. מוס' הרח"ש. 10. בעלמא. מוס' כ"מ ג. ד"ה מפני. יו. ואינו העזה. מוס' ב"מ ג: ד"ה בכוליה. יח. אלמא בכופר בכל נמי אדם מעיז לכפור כמו במודה מקצת. תוס' כתוכות ית. ד"ה אמרה תורה מודה מקצת הטענה ישבע, אבל לא כופר הכל. תוס' הרא"ש. ב. חד להודאה במקצת. תוס' הרח"ש (ועע״ע של׳ תי׳ נוסף). בא. גבי עשר גפנים טעונות מסרתי לך וכר׳ (שבועות מב:) דמשמע (שבועות מב:) השמע דאיירי בפיקדון, וגבי סלע הלויתני עליו ושתים היה שוה (שם מג.) וגבי מציאה נמי אמרינן בהנזקין דמודה מקצת חייב ולא מיהמן במיגו. תוס' כתונות יח. ד"ה במיגו. עוט כעוכוע ימ. 7 יט מזקה. כב. לפי שהיתה שבועה חמורה עליהם אבל מדאורייתא. חשוד לזה חשוד לזה. מוס׳ צ״מ ג: ד״ה נכוליה. בג. שאין חייב לו יותר. תוס׳ ב"מ ג: ד"ה בכוליה.

לי והלה אומר מנאמי לך והחזרתי לך אחד מהן הרי זה נשבע א וה"ה דאם אמר לא מלאתי אלא אחד דנשבע מדלא מיפטר כי אמר החזרתי לך אחד מהן במיגו והיינו כר' יצחק^ב והא דנקט החזרתי לך אחד מהן בברייתא ולא נקט ולא מצאתי אלא אחד לרבוחא נקט דלא מפטר^ג

עלמו דכתיב כי יתן איש ואין נתינת קטן כלום אבל בא בטענת אביו

הרא״ש. בה. שכמו שאינו יכול לכפור הכל משום דאין אדם מעיז פניו, כמו כן אינו יכול עתה להודות בכל לפי שאין לו לפרוע,

ורמא רחמנא שבועה עליה כי היכי דלודי וכו׳ דאיכא למיחש כיון דהתחיל לכפור ויצא מב״ד זכאי הואיל ונדחה ידחה ולא יפרע

במיגו דאי בעי הוה טעין טענה מעלייתא לא מנאתי אלא אחד" קמ"ל דאערומי קא מערים דסבר אי אמינא לא מלאתי אלא אחד בעינן אישתבועי אימא החזרתי ולא בעינא אישתבועי דכי האי גוונא אמרינן בפ"ק דבבא מליעא (דף ד:) ס דאע"ג דמסייעא ליה ברייתא ה פריך ליה ממתני׳ דהיכי שביק מתני׳ 1 מקמי ברייתא ומשני הוא דאמר כר"א בן יעקב שהוא קב ונקיי יולבסוף דלה קחיו יחמר על כרחו ◊ אנא דאמרי כברייתא לפיכך לא קאמר מיונמא: ורבי אליעזר בן יעקב לית ליה משיב אבידה פטור. פירש בהונטרס דמכח מתני׳ ה פריך וקשה דלא נקט לישנא דלעיל ולית ליה המולא מליאה לא ישבע מפני תיקון העולם ועוד דאין הכי נמי דלית ליה מתני׳ דהא הכי שני ליה הוא דאמר כר׳ אליעזר בן יעקב דפליג אמתני׳ לכך נראה דפריך אמאי לא מהימן במיגו דאי בעי שתיק דמיגו הוי מן המורהש: מאי קשן גדול. הא דלא אמר אלא גדול משום דבעי לשנויי דלא תקשי לרב וכי לא ידע מתני׳ ועוד משום מתני׳ דשבועת הדיינין (שבועות דף לח:) דקתני אבל נשבעין לקטן: אלא בדרבה קא מיפלגי. פי׳ בקונטרם לעולם בטוענו קטן ודקה קשיה לך דחין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן היינו כשבה מכח

הוא דאמר כרבי אליעזר בז יעקב ¢דתניא ר' אליעזר בן יעקב אומר פעמים שאדם נשבע על מענת עצמו כיצד מנה לאביך בידי והאכלתיו פרם הרי זה נשבע וזה הוא שנשבע על מענת עצמו וחכ"א אינו אלא כמשיב אבידה ופטור ורבי אליעזר בן יעקב לית ליה משיב אבידה פמור אמר רב במוענו קמן קמן מידי מששא אית ביה יוהתנן יאין נשבעין על מענת חרש שומה וקמן מאי קמן גדול ואמאי קרי ליה קטן דלגבי מילי דאביו קטן הוא אי הכי מענת עצמו מענת אחרים הוא מענת אחרים והודאת עצמו כולהו מענתא נמי מענת אחרים והודאת עצמו נינהו אלא בדרבה קמיפלגי יודאמר רבה מפני מה אמרה תורה ימודה מקצת המענה ישבע חזקה אין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו והאי בכוליה בעי למכפריה ליה והאי דלא כפריה משום דאין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו ובכוליה בעי דלודי ליה והאי דלא אודי ליה אישתמומי הוא דקא משתמים ליה סבר עד דהוו לי זוזי ופרענא ליה ואמר רחמנא רמי שבועה עילויה כי היכי דלודי ליה בכוליה ר' אליעזר בן יעקב סבר ל"ש בו ול"ש בבנו אינו מעיז והילכך לאו משיב אבידה הוא ורבנן סברי בו הוא דאינו מעיז אבל בבנו מעיז ומדלא מעיז משיב אבידה הוא:

הוא דאמר כר"א בן יעקב. דהיכא דקא תבעי ליה בטענת ברי לא חשיב ליה משיב אבידה: על טענת עלמו. השתא משמע שאין אדם תובעו ולקמן מפרש לה בטוענו זה בן המת דדמיא לדרבי ילחק: והאכלמיו פרס. והחזרתי לו חליו: ורבי אליעזר לים ליה כו'. כמו והוינו בה ור"א לית ליה חששא דתיקון העולם דמשיב אבידה פטור משבועה דא"כ שביק לה ואזיל והאי נמי כיון דלא תבעו כמשיב אבידה הוא: אי הכי. דטוענו גדול טענת עלמו קרי

לה טענת אחרים היא: והודאת עלמו. על שהודה לו שאמת כדבריו ומודה שעדיין חייב לו פרס הוא נשבע: כולהו טענתה נמי טענת אחרים והודאת עלמו נינהו. ולכך נשבעין עליה ובכי האי גוונא מי פליגי רבנן עליה ומי הוה קאמר פעמים שאדם נשבע כל שעתא כי האי גוונא משתבע: אלא. לא תימא בטוענו גדול אלא בטוענו קטן ודקשיא לך אין נשבעין על טענת קטן הני מילי בשטוענו הפקדתי לך דגבי שבועה כתיב (שמות כב) כי יתן איש ולא קטן אבל בא בטענת אביו נשבעין אפילו לקטן ולרבכן אפילו לגדול אין נשבעין כדתנן בשבועותי מנה לאבא בידך אין לו בידי אלא חמשים דינר פטור ובדרבה פליגי: חוקה חין חדם מעיו פניו. לכפור את הכל הלכך בשביל הודאת המקצת אינו נאמן על השאר דהאי בכוליה בעי דלכפריה כו'. וכי תימא לא נשבעיה אשארא דמיגו דחשוד אממונא חשוד נמי אשבועתה אממונה לה חשוד מדלה כפריה בכוליה דהאי כי אודי בפלגא בכוליה נמי בעי דלודי והאי דלא אודי

ליה לאו דדעתו למיגזליה אלא אישתמוטי אישתמיט לדחויי השתא:

מתני

טענה חשובה היא ש וטעמא דרבנן כדרבה משום דבבנו מעיז וקשה דעיקר התירוץ חסר מן הספר ועוד דבהגחל קמא (ב"ק דף קו:) ממעט נתנו כשהוא קטן וטענו כשהוא גדול משום דבעינן תביעה ונתינה כאחת שוין וא״כ מהאי טעמא נמי נמעט נתנו כשהוא גדול ותבטו כשהוא קטן דהיינו בבא בטענת אביו לכך נראה לפרש" דקאי אמאי דקאמר טענת עלמו טענת אחרים הוא א הא דקרי לה טענת עלמו משום דבבנו מעיז ומעיז וכדרבנן אט"ג דראב"י סבר דבבנו נמי אינו מעיז הכי קאמר להו לרבנן יב פעמים שאדם נשבע על מה שאתם מחשיבין טענת עלמו יג: בובני מה אמרה תורה מודה מקצת המענה ישבע. פי׳ למה לא יהא נאמן יד במיגו דאי בעי כופר הכל מו או נילף מהכא דלא אמרינן מיגו מו ומשני דאין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו וליכא מיגו דאין לו פנים לכפור הכל אע"ג דבכופר הכל אמרינן נמי בפ' הדיינין (שבועות דף מ:) דאשתמוטי קא משתמיט ד דלכך נתקנה שבועת היסת בכופר הכל יח מ"מ יותר יש לו פנים לכפור מקצת מלכפור הכל וליכא מיגו אבל אין לפרש שבא ליתן טעם אמאי כופר הכל פטור יש וקאמר לפי שאין אדם מעיז דהא כופר הכל פטור אפילו במקום שיכול להעיז 🕫 דהרי בבנו דמעיז פטרוהו רבנן אפילו מודה מקצח במיגו דאי בעי כופר הכל וכן בפ״ק דב״מ (דף ד:) גבי סילטין דינרין פטר [ר״ע]ש׳ בלוה אומר ג׳ משום דמשיב אבידה דאי בטי אמר ב׳ והוי כופר הכל דהא דכתיב בשטר כהילך דמי ופריך נמי מינה התם למאן דאמר הילך חייב אלמא כופר הכל פטור ואע"ג דיכול להעיז משום דמסייע ליה שטרא דהא פטור במודה במקלם במיגו דאי בעי כפר הכל וכופר הכל דפטור גזירם הכתוב דכתיב כי הוא זהי? משמע דוקא במודה במקלם ולא כופר הכל כדאמרינן בפ״ק דב״מ (דף ה.) דתרי קראי כתיבי כתיב הוא וכתיב זה ב אבל מדחייביה רחמנא שבועה בעד אחד אין להוכיח דכופר הכל פטור דאי חייב מאי נפקא מינה מעד אחד כיון דבלאו הכי חייב שבועה דאיצטריך להיכא שאין הבעלים יודעין והעד מעיד שגנב לו או שהיה חייב לאביו: אדן אדם מעיז. אין לפרש לפי שעשה לו טובה כדפי׳ בקונטרס בהגחל קמא (ב״ק דף קו.)יא׳ דאם כן בפקדון שלא עשה לו טובה יפטר במודה במקצת במיגו דאי בעי כפר הכל ובכמה דוכתי מחייבינן מודה במקצת בפקדון בא אלא אין אדם מעיז כל מקום שאותו שכנגדו יודע שהוא משקר כדפי׳ ריב״א ואין להאריך כאן: ובכר דלודי דיה. פי׳ בקונטרס וכי תימא דלא נשבעיניה אשארא דמיגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא אממונא לא חשיד מדלא כפריה כוליה וכי היכי דמודה בפלגא בכוליה נמי בעי דלודי ליה וקשה דבפ״ק דב״מ (דף ו.) מסקינן דלא אמרינן מיגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא וליכא למימר דהתם מדרבנן הוא דלא חשיד לפי שראו דפריש משבועתא טפי מממונא 뜨 דהא משמע בחזקת הבתים (כ"ב דף לג:) גבי נסכא דרבי אבא דאי הוה אמר לא חטפי הוה נשבע להכחיש את העד אלמא לא אמרינן מיגו דחשוד אממונא חשוד נמי אשבועתה וההיא שבועה דאורייתא דשבועה דרבנן לא אמרינן מחוך שאינו יכול לישבע משלם דחקנתא לחקנתא לא עבדינן כדאמרינן גבי ההוא רעיא בבבא מציעא בפ"ק (דף ה.) לכן נראה דאתא לפרש דלא תימא כיון דאין אדם מעיז פניו אם כן קושטא קאמר בג ויפטר משבועה מאותו מקלת שכופר מטעם חזקה דאין אדם מעיז בד ולהכי קאמר ובכולי הוא דבעי דלודי ליה דאינו ברלון מעיז אלא אישתמוטי קא מישתמיט בה ואם מאמר גזלן אמאי פסול לשבועה בו כיון דלא אמרינן מיגו דחשיד אממונא חשיד נמי אשבועתא וי״ל דמדרבנן פסול משום דפסלמו תורה לעדות דכתיב ישלהיות עד חמס ולא גזרו רצנן אלא היכא דנודע פסולו דגנאי הוא להשביעו ואם תאמר מדאורייתא מאי שנא לאו דעדות מלאו דשבועה וי"ל דחמירא ליה שבועה לפי שכל העולם מדעוע בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא לא חשא כדאמרינן בריש פרק הדיינין (שבועות דף לט.) ועוד יש לחלק דעל אותו ממון דחשדינן ליה לא חשיד אשבועתא דעל ידי שבועה יפרוש אבל גזלן אממון אחר חשוד כמו שמממון אחר לא פירש כמו כן לא יפרוש משבועה ולא קשה מההוא רעיאיי דאסהידו ביה דאכל תרי מנייהו אמאי פסול דהנך תרי לריך לשלם ותן השאר יפרוש על ידי שבועה דהא מה שמשלם ע"י עדים אין זה השבה מעליא דעל כורחו הוא משלם:

אומר לא מצאתי אלא עשרה ואפ״ה פטרינן ליה מפני תיקון העולם דאי רמיית עליה שבועה אתי לאימנועי

ינן) יהכי ולא מיהדר ליה מירי והיאך ר' יצחק מחייבו שבועה בטוענו טענת [ודאי] ומהדר הוא דאמר כר' אליעור בן יעקב פי' ר' יצחק לא סבר כמתני אלא כר' אליעזר בן יעקב דפליג אמתני ומחייב ליה בכל היכא דטעין ליה טענת ברי ולית ליה תקנה דילמא אתי לאימנועי דתניא רבי אליעזר בן יעקב אומר פעמים שאדם נשבע על טענת עצמו כיצד מנה לאביך בידי והאכלתיו פרס הרי זה נשבע זהו שנשבע על טענת עצמו וחכ"א אינו אלא כמשיב אבידה ופטור ואסיקנא דבטוען גדול ואומר

ג., ד) [דף לח:], ד) כ״ל ואע״ג רש״ש, ו) לקמן פז, 1) [וע״ע מוס׳ כתובות יח. ד"ה ור"ח], ק) ל"ל דהא רק"מ וכ"ה בדפו"ר, ע) בדפו"ר ר' יעקב וכן יש ספרים דגורסים כן בב"מ, י) [שמות כב], יא) [ד"ה כדרבה], יב) [שמות כג], י) נשת. כדרבה], יב) נשת... יג) [בב"מ ה.],

מוסף רש"י והאכלתיו פרס. והחזרתי לו חלי והחליו בידי, הרי זה

נשבע. על השאר (שבועות מב.). ור׳ אליעזר בן יעקב

לית ליה משיב אבדה פטור. מן השנועה, נתמיה, מקנתא דרבנן היא, המולא חליאה לא ישבט חפני זיקון העולם, וכיון דכי תובעו נמי מחייב ליה שבועה, הרי אין לך משיב אבדה גדולה מזו וחייב (בתובות יח.). בטוענו קטן. יחוס קטן מוכע (שבועות מב.). על כגון שטוענו ברמיזה, דחר שדברו חכמים בכל מקום לא מדבר ולא שומע (שם). טענת אחרים הוא. ומאי פעמים דקאמר ומאי טענת עלמו (שם). אלא בדרבה קמיפלגי. אלא לעולס קבויפלני. מנמ בטוענו קטן ודקשיא לך אין נשבעין על טענת קטן, הני מילי בשטוענו קטן אני נתתיו לך וקרא כתיב כי יתן איש אל ק זקנה כמוכ בי תן מש מוכ רעהו ולא קטן, ומהכא יליף לה בשבועות, אבל הכא שבא בטענת אביו אית ליה לר׳ בטענות נוכיו נדינו כים נור אליעזר בן יעקב נשבעין, ורבנן פליגי עליה אפילו בטוענו גדול וקרו ליה משיב אבדה ובדרבה קא מיפלגי (שם). מפני מה אמרה תורה מודה מקצת הטענה ישבע. ולא חשנו כמשיב אבדה לפטרו שלא כפר נכולו (ב"מ ג.). אין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו. אין אדם מעיז פניו בפני זה שעושה לו טובה, הלכך היכא דכפר הכל פטור משבועה, דאי לאו קושטא מסכופה, ינהי כמו קוספת בהדיה לא הוה מלי למכפר ביה, והיכי דמודה מקלת ביה, והיכי דמודה מקלת ביה, והיכי דמודה מקלת בכולה בעי למכפריה והא דלא כפריה משום דחין חדם מעיז (ב"ק קד.). ובכוליה בעי דלודי ליה. וכי מימא מגו אממונא חשיד **ד**חשיד אשבועתא ולא נרמי שבועתה, לה חשיד הממונה, לפי שברלונו היה מודה בכולו אלא שאין בידו לפרוע וסבר עד דהוי לי זוזי ופרעגא ליה ור״ח ני). לא שנא בו ולא שנא בבנו. ואפילו הוא קטן, שנא בבנו. ואפילו הוא קטן, אינו מעיז. ולהכי קרי ליה טענת עלמו, משום דטענת קטן צעלמא לית כה מששא (כתובות יה:). אבל בבנו מעיז. ואפילו הוא גדול

פסקי רי"ד